

KESKKONNAAMET

Tõstamaa maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2013-2022

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1.SISSEJUHATUS.....	5
1.1.Ala iseloomustus.....	5
1.2.Maakasutus.....	5
1.3.Huvigrupid.....	8
1.4.Kaitsekord.....	8
1.5.Uuritus.....	9
1.5.1.Läbiviidud inventuurid ja uuringud.....	9
1.5.2.Riiklik seire.....	9
1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus.....	10
2.VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID.....	11
2.1.Elustik.....	11
2.1.1.Linnustik.....	11
2.1.1.1.Niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>).....	11
2.1.1.2.Haudelinnustik.....	12
2.1.1.3.Rändlinnud.....	13
2.1.2.Taimestik.....	14
2.1.2.1.Emaputk (<i>Angelica palustris</i>).....	15
2.1.2.2.Kaitstavad taimeliigid.....	15
2.2.Kooslused.....	16
2.2.1.Loodusdirektiivi elupaigad.....	17
2.2.1.1.Veealused liivamadalad (1110).....	17
2.2.1.2.Karid (1170).....	18
2.2.1.3.Rannikulõukad (1150*).....	19
2.2.1.4. Esmased rannavallid (1210) ja püsitaimestuga kivirannad (1220).....	20
2.2.1.5. Väikesaared ning laiud (1620).....	20
2.2.1.6. Rannaniidud (1630*).....	21
2.2.1.7. Kadastikud (5130).....	22
2.2.1.8. Kuivad niidud lubjarikkal mullal(6210).....	23
2.2.1.9. Liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal (6270*) ja aas-rebasesaba (<i>Alopecurus pratensis</i>) ja ürt-punanupuga (<i>Sanguisorba officinalis</i>) niidud (6510)	24
3.ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS.....	26
4.KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE	27
4.1.Inventuurid, seired, uuringud.....	27
4.1.1.Rannaniitude linnustiku seire.....	27
4.1.2.Meresaarte linnustiku seire.....	27
4.1.3.Kaitsekorralduslikult oluliste taimeliikide inventuur.....	27
4.1.4.Loodusdirektiivi elupaikade inventuur.....	27
4.2.Hooldus, taastamine ja ohjamine.....	27

4.2.1.Niitude hooldus (I ja II prioriteet).....	27
4.2.2.Niitude taastamine (I ja II prioriteet).....	29
4.2.3.Väikekiskjate arvukuse reguleerimine.....	29
4.2.4.Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine.....	29
4.3.Taristu, tehnika, loomad.....	30
4.3.1.Kavaru sadama puhkekoha hooldus.....	30
4.3.2.Linnutornide hooldus.....	30
4.3.3.Karjatamiseks vajaliku taristu rajamine ja hooldus.....	30
4.3.4.Kariloomade soetamine.....	30
4.3.5.Kaitseala tähistate hooldamine.....	31
4.4.Kavad, eeskirjad.....	31
4.4.1.Kaitsekorralduskava vahehindamine.....	31
4.4.2.Kaitsekorralduskava uuendamine.....	31
4.4.3. Kaitse-eeskirja uuendamine.....	31
4.5.Eelarve.....	34
5.KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE.....	37
KASUTATUD KIRJANDUS.....	39
LISAD.....	40
Lisa 1. Tõstamaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri.....	41
Lisa 2. Tõstamaa maastikukaitseala vööndid.....	46
Lisa 3. Soovitused kaitsekorra ja piiride muutmiseks.....	48
Lisa 4. Kaitseväärtuste koondtabel.....	50
Lisa 5. Tõstamaa maastikukaitsealaga seotud looduskaitsealiselt olulised linnuliigid.....	54
Lisa 6. Piiritähiste paiknemine kaitsealal.....	57
Lisa 7. Külastustaristu hooldus kaitsealal.....	58
Lisa 8. Koosolekute protokollid ja osalejate nimekirjad.	59
Lisa 9. Tõstamaa maastikukaitseala Natura standardandmebaasi elupaigaandmestiku muutmise ettepanek.	64

Vastavalt looduskaitse seaduse § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Tõstamaa maastikukaitseala kaitsekorralduskava (edaspidi ka *KKK*) eesmärk on:

- ◆ anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*)- selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- ◆ analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- ◆ arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- ◆ anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- ◆ määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- ◆ luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi läbi avalikkusele suunatud kaasamiskoosolekud 23. aprillil ja 29. mail 2012. aastal Tõstamaal. Koosolekute protokollid on toodud lisas 8.

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Jana Galadi (tel:447 7379, e-post: Jana.Galadi@keskkonnaamet.ee).

Kava koostas Heikki Luhamaa (tel: 527 0190, e-post: heikki.luhamaa@eesti.ee).

KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007-2013“ JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA“ PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE“ MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS“ PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST.

1. SISSEJUHATUS

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Tõstamaa maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) paikneb Loode-Pärnumaal Tõstamaa vallas kogupindalaga 1282 hektarit. Kaitseala on moodustatud ENSV Pärnu Rajooni TSN Täitevkomitee 27.09.1976 otsusega nr 253 „Looduskaitse objektide kohta rajoonis“ loodud kohaliku tähtsusega zooloogiliste kaitsealade Heinlaid ja Kivilaid baasil. Pärnu Maakonnavalitsuse 12.07.1991 määrusega nr 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta“ kinnitati need kaitsealad kohaliku tähtsusega looduskaitseobjektiks Tõstamaa laiud. Kehtiv kaitse-eeskiri on kehtestatud 30.03.2007 Vabariigi Valitsuse määrusega nr 88 „Tõstamaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ (RT I 2007, 29, 161) (edaspidi *kaitse-eeskiri*, lisa 1).

Kaitseala moodustamise eesmärgiks oli rannikumaastike ning selle elustiku kaitse tagamine Tõstamaa rannikul paiknevatel rannaniitudel ning rannikulähedastel laidudel. Kaitseala hõlmab siinseid peamisi rannikuäärseid niidukomplekse, rannikulähedasi väikelaide ning madalat rannikumerd. Kaitseala koosneb ühest sihtkaitsevööndist ja kolmest piiranguvööndist.

Loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid kaitsealal on veealused liivamadala (1110), rannikulõukad (1150*), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210) ning liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*) ja II lisas nimetatud III kaitsekategoorialiik, mille isendite elupaika kaitstakse, on emaputk (*Angelica palustris*).

Linnudirektiivi alusel kaitstavatest liikidest on kaitseala oluline niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), kes on ka I kaitsekategooria kaitsealune liik.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 1 alapunktist 45 jääb kaitseala Pärnu lahe linnuala (EE0040346) koosseisu ja lisa 1 punkti 2 alapunktist 436 hõlmab kaitseala Tõstamaa loodusala (EE0040363), kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

1.2. MAAKASUTUS

Kaitseala maa-alal leidub era-, munitsipaal ja jätkuvalt riigi omandis (edaspidi *JRO*) olevat maad. Eri maaomandi vormide jaotus on toodud tabelis 1 ja joonisel 1. Kaitseala territooriumi kõlvikuline jaotus on Eesti Vabariigi põhikaardi järgi toodud tabelis 2.

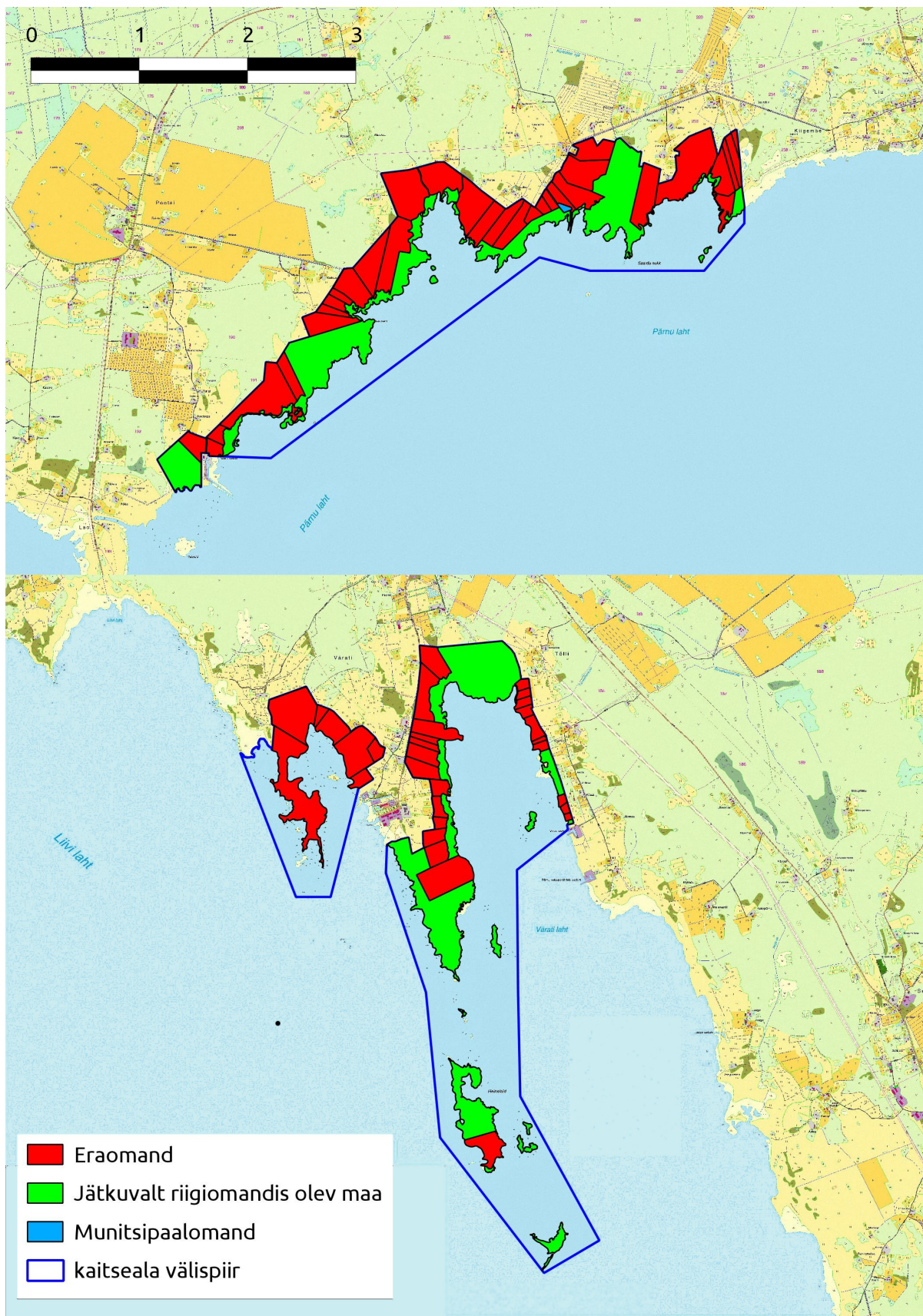
Keskkonnaameti poollooduslike koosluste majandamise andmebaasi järgi oli 2012 aastal põllumajanduslikus kasutuses (niitmine/karjatamine) 294,4 hektarit kaitseala territooriumist.

TABEL 1: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA MAISMAAOSA OMANDI JAOTUMINE.

Maaomandi tüüp	Üksuste arv	Pindala (ha)
Eraomand	64	334
JRO	1	224
Munitsipaalm	3	1
KOKKU		559

TABEL 2: KÕLVIKUTE PINDALALINE JAOTUS TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAL.

Kõlvikutüüp	Pindala (ha)
meri	766,6
looduslik rohumaa	360,8
muu lage	121,5
mets	21,22
põõsastik	5,22
muu veekogu	2,925
õued, ehitised, teed	1,755
põld	1,63
KOKKU	1281,65

JOONIS 1: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA MAAOMANDI JAOTUMINE.

1.3. HUVIGRUPID

Kaitsealaga on seotud järgmised huvigrupid:

- ◆ **Keskkonnaamet** - kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.
- ◆ **RMK** – piiritähiste paigaldaja ja hooldaja.
- ◆ **Maaomanikud** – suure osa kaitseala maa omanikud. Maade kasutamine ja arendamine.
- ◆ **Tõstamaa Vallavalitsus** – Kavaru sadama puhkekoha hooldaja.
- ◆ **Niitude majandajad** – kaitseväärtuste säilimise tagajad.
- ◆ **Jahimehed** – jahipidamine kaitsealal. Väikekiskjate tõrje laidudel.

1.4. KAITSEKORD

Kaitseala jaguneb üheks sihtkaitsevööndiks (Tõstamaa laidude sihtkaitsevöönd) ning kolmeks piiranguvööndiks (Suti piiranguvööndis, Värati piiranguvööndis ja Kavaru-Perni piiranguvööndis) (lisa 2). Kogu kaitsealal on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning püüda kala. Kaitsealal on lubatud jahipidamine välja arvatud linnujaht sihtkaitsevööndis. Ainsaks liikumispääs on inimeste viibimise keeld sihtkaitsevööndi laidudel 15. aprillist 15. juulini.

Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine ning veekogudel mootorita ujuvvahendiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud õuemaal omaniku loal, järelevalve ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses ning piiranguvööndis teostatavatel liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandus- või põllumajandustöödel. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud.

Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud paikades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Õuemaal on telkimine ja lõkke tegemine lubatud omaniku loal. Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Suuremate rahvaürituste korraldamine on lubatud selleks ettenähtud kohtades või kaitseala valitseja loaga.

Kaitseala valitseja nõusolekut on vaja kõlvikute piiride ja sihtotstarve muutmiseks, maatoimingute tegemiseks, metsamajandamiskava väljastamiseks, planeeringute kehtestamiseks, ehitiste rajamiseks ja projekteerimistingimuste ja ehitusloa andmiseks.

Sihtkaitsevööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, poollooduslike koosluste hooldamine nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks ning pilliroo ja adru varumine. Keelatud on majandustegevus, loodusvarade kasutamine, tee rajamine, tehnovõrgu rajatise ja uue ehitise püstitamine (välja arvatud. rajatise püstitamine kaitseala tarbeks ja olemasolevate rajatiste hooldustööd). Poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine.

Kaitseala piiranguvööndites on lubatud majandustegevus. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndites lubatud ehitiste püstitamine, uuendusraie, uute veekogude rajamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ja roo varumine külmumata pinnasel. Piiranguvööndites on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine, maavara kaevandamine, puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel, puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine ja biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine. Piiranguvööndites on poollooduslike koosluste ja looduslike rohumaade esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks kohustuslik rohu niitmine, karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

1.5. UURITUS

1.5.1. LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

2007. aastal oli kaitseala osaks Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt koordineeritud projektile „Pärnu lahe hoiuala rannikulinnustiku inventuur“, mille käigus inventeeriti kaitseala haudelinnustik. Olulisemaks tulemuseks oli, et sellel ajal pesitses kaitsealal vähemalt 14 paari niidurüdit ning Värati piiranguvööndis 1 paar mustsaba-viglesid.

2010. aastal koostas MTÜ Tormipoeg „Tõstamaa MKA kaitsekorralduskava alusuuringute aruande“, mille käigus inventeeriti kaitseala elupaigad, taimestik ning linnustik. Antud uuringu andmeid on kasutatud käesoleva kaitsekorralduskava koostamisel elustiku ja elupaigaandmestiku korrastamiseks ning piirimuudatusettepanekute tegemisel.

1.5.2. RIIKLIK SEIRE

Kaitsealal asuvad järgmised riikliku seire jaamad on toodud tabelis 3.

Neist seiretest on pidevalt rakendatud meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire, mille käigus kogutakse andmeid jooksvalt igal aastal.

Täiendavalt seiratakse Suti ja Värati piiranguvööndites veel niidurüdi arvukust vastavalt liigi tegevuskavale (Erit et al., 2008).

TABEL 3: TÖSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAL PAIKNEVAD RIIKLIKU SEIRE JAAMAD JA -ALAD.

Seireprogramm	Kood	Tüüp
Haned, luiged ja sookurg	SJA6760000	seirejaam või seireala
Haned, luiged ja sookurg	SJA5687000	seirejaam või seireala (osaliselt kaitsealal, Mifcode LC03)
Ohustatud taimekoosluste (Natura2000 kooslused) seire	SJA6348000	seirejaam või seireala koos andmetega
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586001	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586002	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586003	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586004	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586005	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586006	mõõtekoht
Meresaarte, luhtade ja niitude linnustiku seire	SJA5586007	mõõtekoht

1.5.3. INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Lisaks riikliku seire raames kogutavale informatsioonile on kaitsekorralduskavas planeeritud:

- ◆ Kaitsekorralduslikult oluliste taimeliikide inventuur (peatükk 4.1.3.). Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks on kaitsekorraldusperioodi lõppedes vajalik teostada kaitsealuste taimeliikide inventuur.
- ◆ Loodusdirektiivi elupaikade inventuur (peatükk 4.1.4). Kogutakse loodus- ja linnualade kohta peetava nn Natura standardandembaasi formaadis. Vajalik ala taustainfo uuendamiseks, hindamaks kaitsekorralduse efektiivsust koosluste seisundi muutumisel ning planeerimaks järgneva perioodi tegevusi.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2.1. ELUSTIK

Kaitseväärtuste koondtabel on toodud lisas 4.

2.1.1. LINNUSTIK

Kaitseala linnustik moodustub siin pesitsevatest liikidest ning rändepeatusel viibijatest. Pesitsejatest on oluliseks rühmaks niidulinnustiku, peamiselt märgade avatud rannaniitudega seotud liigid. Rändepeatusel olevatest liikidest on arvukaimad hanelised ja partlased. Lisaks võib siin rändepeatusel leida pea kõiki arktilisi liike, kelle rändemarsruudid kulgevad üle Lääne-Eesti. Kaitsealaga seotud looduskaitsealiselt oluliste linnuliikide nimestik on toodud lisas 5.

2.1.1.1. NIIDURÜDI (*CALIDRIS ALPINA SCHINZII*)

Niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*) on I kaitsekategooria kaitsealune liik, kes kuulub ka Euroopa Nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lissasse ning Berni konventsiooni II lissasse. Kaasajal pesitseb Eestis alla 200 paari niidurüdisid (Erit et al., 2008). Kaitseala rannaniitudel hinnati niidurüdi arvukuseks 1994. aastal vähemalt 40 paari (Leibak and Lutsar, 1996). 2008. a leiti 10 paari, 2009. a 4 paari (Tõstamaa MKA kaitsekorralduskava alusuuringute aruanne, 2010). Kuna liigi detekteerimine pesitsusajal sõltub suuresti pesitsustingimustest, siis on kaitsealal oletatavalt jätkuvalt 5-10 paari niidurüdisid.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline

Tagada niidurüdi pesitsemine kaitsealal vähemalt 10 paarina.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Tagada niidurüdi pesitsemine kaitsealal vähemalt 10 paarina.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Pesapaigatruudus	Kaitsealal tehtavad tööd annavad konkreetset tulu kaitseala populatsiooni arengusse, kuna vanalinnud ja valdav enamus esmaspesitsejaid, tuleb tagasi samasse pesitsus/sünnikohta

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaikade kadu	Liik vajab varakevadel madalmurust ning märga niitu	Niitude hooldus Niitude taastamine
Röövlus	Liigil puudub agressiivne enda ja pesapaiga kaitse, mistõttu on ta väga tundlik (pesa)röövluse suhtes. Looduslikult abistavad neid agressiivsed liigid (kiivitaja, punajalg-tilder), kes tõrjuvad röövleid ja kes sõltuvad niitude majandamisest. Samuti vähendab röövlust sobiliku elupaiga pindala suurenemisega kaasnev lahjendusefekt	Niitude hooldus Niitude taastamine
Elupaikade kvaliteedi langus	Niidurüdi vajab eluks madalmuruseid kõrge pinnavee tasemega (märgi) niite. Igasugu kuivendustööd koos majandamise puudumisega põhjustavad talle sobiva elupaiga hävimise	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine

2.1.1.2. HAUDELINNUSTIK

Kaitsealal haudelinnustiku väärtuslikumaiks komponendiks on sinne niitude ja laidudega seotud liigid (lisa 5, tabel 10). Võtmeliikideks on niidurüdi ja tiirud. Olulised liigid on ka hiljuti pesitsejana kadunud mustsaba-vigle ja potentsiaalselt tutkas.

Vaid kaks looduskaitsealalt olulist haudelindu on seotud mitte-lagedate aladega (punaselg-õgija ja vööt-põosalind), kuid ka nemad on seotud hõredalt põõsastunud niidualadega.

Seega on kaitseala haudelinnustiku põhiväärtuste heaks käekäiguks oluline tagada niitude ja laidude hea seisukord.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline

Tagada avatud niitudega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 300 ha ning põõsastikega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 28 ha.

Tagada järgmiste liikide pesitsemine vähemalt järgmise haudepaaride arvuga: jõgitiir 50, randtiir 50, räusk 2, väiketiir 4.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Tagada avatud niitudega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 300 ha ning põõsastikega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 28 ha.

Tagada järgmiste liikide pesitsemine vähemalt järgmise haudepaaride arvuga: jõgitiir 50, randtiir 50, räusk 2, väiketiir 4.

◆ **Mõjutegurid ja meetmed**

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaikade kadu	Kaovad pesitsemiseks sobilikud elupaigad	Niitude majandamine Niitude taastamine
Elupaikade kvaliteedi langus	Lisaks maastike avatusele avalavad niitude pesitsemiseks sobilikkusele mõju pinnavee režiimi (vajaliik niiske kuni märg) ja rohustu struktuuri (piisavalt peab olema madalmuruseid alasid) sobilikkus	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine
Röövlus	Maaspesitsevate liikide pesitsusedukust oluliselt mõjutav tegur kurnade ja vähem vanalindude, hukkumise põhjusena. Eriti oluline seoses väikekiskjate arvukuse järsu suurenemisega	Väikekiskjate arvukuse reguleerimine Niitude hooldus

2.1.1.3. RÄNDLINNUD

Kaitseala on oma madala rannikumere ning ulatuslike niidualadega väga sobilik rändepeatuskoht. Siin leidub hulgaliselt toitumis- ja puhkealaseid arktilistele liikidele, nii kurvitsalistele kui partlastele. Kaitsealal pidevalt esinevate looduskaitsealade oluliste rändlindude nimestik on toodud lisas 5.

Väljatoomist väärrib ala väike- ja laululuige rändepeatuskohana ning samuti ujupartide arvuka esinemisealana.

Kaitse-eesmärk

◆ **Pikaajaline**

Sobiva rändepeatusalana vähemalt 766 ha mereala ning 350 ha niiduala olemasolu.

◆ **Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk**

Sobiva rändepeatusalana vähemalt 766 ha mereala ning 300 ha niiduala olemasolu.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Toitumispaikade kadu	Kaitseala niidud ja madal rannikumeri on rändlindude jaoks toitumisaladeks, kust süüakse niiduja veetaimede osi ning pehme pinnaga mudastel aladel selgrootuid. Niitude kinnikasvamisel toimuv kulustumine muudab niidualad liikide jaoks toitumisalana kõlbmatuteks	Niitude hooldus Niitude taastamine
Häirimine	Rändlinnud peatuvad kaitsealal valdavalt kevadrände perioodil, mil nad koguvad siin toiduvarusid pesitsusaladele rändamiseks. Inimesepoolne häirimine segab lindude toitumist ning pikendab energiavarude kogumiseks vajalikku aega	Kaitseala tähistus Linnutornide hooldus

2.1.2. TAIMESTIK

Kaitsealalt on leitud kokku 255 soontaime liiki (Tõstamaa MKA kaitsekorralduskava alusuuringute aruanne, 2010). Kaitsealused ja looduskaitsele märgimisväärsed liigid on toodud tabel 4.

TABEL 4. KAITSEALUSED TAIMELIIGID TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAL.

Liik (eesti keeles)	Liik (ladina keeles)	LKS	LoD ²	KE ²	LoA ²
Emaputk	<i>Angelica palustris</i>	III	II	jah	ei
Randtarn	<i>Carex extensa</i>	II	-	ei	ei
Hall käpp	<i>Orchis militaris</i>	III	-	ei	ei
Balti sõrmkäpp	<i>Dactyloriza baltica</i>	III	-	ei	ei
Kahkjaspunane sõrmkäpp	<i>Dactyloriza incarnata</i>	III	-	ei	ei
Harilik käoraamat	<i>Gymnadenia conopsea</i>	III	-	ei	ei

¹ LKS – Kaitsekategooria looduskaitsealaduse alusel
LoD - Euroopa Loodusdirektiivi lisa number, kus liiki nimetatakse
KE – Kaitse-eeskirjas kaitse-eesmärgiks olemine
LoA – Tõstamaa loodusala kaitse-eesmärgiks olemine

Kaitsealustest liikidest on hall käpp levinud laialdaselt kõigil niitudel. Samuti on suhteliselt harilik emaputk, mida leidub kõigi rannikul olevatel niitude märjemates osades. Randtarna leidub kahes kohas Värati ja Peerni rannaniidul. Balti sõrmkäppa ja harilikku käoraamatut leidis vaid Kavaru rannaniidukompleksis.

Kaitsealuste taimeliikide otseseks ohuks on niitude majandamata jätmisel toimuv kulustumine ja elupaiga kadumine. Hetkel on see otseseks ohuks Värati poolsaarel olevale emaputke ning randtarna populatsioonile, kuhu tungib peale roostik. Kuigi Peerni randtarna populatsioon asub majandamata niidualal, on see siiani looduslike protsesside tulemusena püsinud liigile soodsas seisundis. Tõenäoliselt seal ka lähiaastatel otsest liigi kadumisohtu ei ole.

2.1.2.1. EMAPUTK (*ANGELICA PALUSTRIS*)

Emaputk (*Angelica palustris*) on kaitsealal laialt levinud kõigis märjemates rannaniidu osades. Liigi säilimisele kaitsealal otsest ohtu ei ole, kuna ta eelistab nõrgalt majandatud (kõrgema rohustuga märgasid) alasid. Potentsiaalselt võib ohuks kujuneda rannaniitude liiga intensiivne majandamine.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline

Säilitada liik elujõuliste populatsioonidena minimaalselt 300 hektaril sobivatel elupaikadel.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Säilitada liigile sobilikud elutingimused minimaalselt 300 hektaril.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaikade kvaliteedi langus	Liik on karjatamise suhtes tundlik ja niidulinnustikule optimaalseks karjatatud aladel võib seetõttu kaduda Liik vajab kõrge pinnavee taset	Niitude hooldus Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine
Elupaikade kadu	Liigi elupaigaks on määratud niidud	Niitude hooldus

2.1.2.2. KAITSTAVAD TAIMELIIGID

Lisaks emaputkele on kaitsealalt leitud viis kaitstavat taimeliiki (tabel 4) ja nad kõik on seotud avatud niidukooslustega. Niitude säilimine tagab ka antud liikide püsimise kaitsealal. Paraku puuduvad andmed antud liikide täpsete populatsioonide suuruste ning osadel ka leviku, kohta.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline

Säilitada kaitsealal püsivalt elujõuliste populatsioonidena kaitsealused taimeliigid ja neile sobivad elupaigad vähemalt 400 hektari ulatuses.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Säilitada niidutaimestikule sobivad elupaigad vähemalt 300 hektari ulatuses.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Liikide olemasolu	Kaitsealal on kõigi leitud kaitsealuste liikide populatsioonide seisund hea ning elujõud tugev, mis tagab liikide olemasolu niitude seemnepankades ning annab aluse nende püsimiseks

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaikade kvaliteedi langus	Liiga intensiivne majandamine vähendab seemnete valmimise tõenäosust ning samuti võib ohuks olla kamara segitrampimine. Selle vältimiseks on vajalik järgida hooldus ja taastamistegevuste juures kaitsekorralduskavas ning liikide tegevuskavades toodud nõudeid. Märgade niitude liigid vajavad kõrged pinnavee taset	Niitude hooldus Niitude taastamine Kuivendusüsteemide ökoloogiline korrastamine
Elupaikade kadu	Kaitseala kaitsealused taimeliigid on seotud avatud ekstensiivselt majandatavate niitudega. Nende kinnikasvamisel halvenevad liikide elutingimused	Niitude hooldus Niitude taastamine

2.2. KOOSLUSED

Kaitsealal levivad looduskaitsele väärtuslikud kooslused mandriosa niidukooslustena ning merega seotud madalvee ja saare-elupaikadena. Kaitsekorralduskava koostamise käigus koondati elupaigainfo Keskkonnaregistrist, 2010. aastal koostatud elupaikade inventuurist (Tõstamaa MKA kaitsekorralduskava alusuuringute aruanne, 2010) ning ekspertidelt. Nende andmete põhjal digitaliseeriti kaitseala koosluste kaardikiht, mis on aluseks ka käesoleva ülevaate juures.

2.2.1. LOODUSDIREKTIIVI ELUPAIGAD

Kaitsealal kaitse-eesmärkide hulgas on viis loodusdirektiivi elupaigatüüpi, Tõstamaa loodusala eesmärkidenä on toodud üheksa elupaigatüüpi ning KKK koostamise käigus kogutud info põhjal määratleti kuus elupaigatüüpi (tabel 5). Kuna veesiseste elupaikade (veealused liivamadalad (1110) ja karid (1170)) leviku kohta andmed puuduvad, kuid geomorfoloogiliselt on tingimused sobivad võib oletada, et kokku on kaitsealal esindatud vähemalt kaheksa elupaigatüüpi. Kooslused on esinduslikkusest valdavalt A ja B klassides (vastavalt Mesipuu, 2010, tabel 5).

TABEL 5: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAL LOODUSDIREKTIIVI LISAS I OLEVAD ELUPAIGATÜÜBID.

Kood	Elupaigatüüp ²	Kaitse-eesmärk	Loodusala kaitse-eesmärk		2012	
			Pindala (ha)	Seisund ²	Pindala (ha)	Seisund ²
1110	Veealused liivamadalad	jah	0,0	A	0,0	A
1150*	Rannikulõukad	-	1,3	C	0,8 1,7	A B
1170	Karid	jah	0,0	A	0,0	A
1210	Esmased rannavallid	-	0,0	C	0,0	C
1220	Püsitaimestuga kivirannad	-	0,0	C	0,0	C
1620	Väikesaared ning laiud	jah	10,2	A	26,1 1,1	A B
1630*	Rannaniidud	jah	326,9	A	83,2 151,7 114,5	A B C
5130	Kadastikud	-	-	-	12,9 15,1	A B
6210	Kuivad niidud lubjarikkal mullal	jah	11,5	C	23,9 23,6 0,8	A B C
6270*	Liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal	-	6,4	A	-	-
6510	Aas-rebasesaba (<i>Alopecurus pratensis</i>) ja ürt-punanupuga (<i>Sanguisorba officinalis</i>) niidud	-	-	-	27,7 9,7	B C
KOKKU			356,3 ha		492,8 ha	

² Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

Elupaiga seisund: A – väga hea, B – hea, C- arvestatav, D – väheesinduslik.

2.2.1.1. VEEALUSED LIIVAMADALAD (1110)

Sublitoraali (s.o mere veetaseme kõikumine vööndist kuni põhjataimestiku alampiirini) liivamadalad, mis on püsivalt vee all. Vee sügavus ulatub harva rohkem kui 20 m allapoole keskmisest tasemest (Paal, 2007). Geomorfoloogiliselt võib oletada antud elupaigatüübi laia levikut kaitseala. Kuna täpsemad uuringud puuduvad, siis ei ole võimalik täpsemalt kirjeldada.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Kaitsealal esineb fragmentidena veealuste liivamadalate elupaika seisundiga A.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Kaitsealal esineb fragmentidena veealuste liivamadalate elupaika seisundiga A.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Sobilikud tingimused	Kaitsealal on laialt levinud madal mereala, kus leiduvad sobilikud tingimused antud elupaigatüübi esinemiseks

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meede
Info puudus	Info puudumine antud elupaigatüübi esinemisalade kohta võib tekitada situatsiooni, kus elupaigatüüp satub arendustegevuse objektiks	Elupaikade Natura inventuuri läbiviimine

2.2.1.2. KARID (1170)

Merepõhjast kerkivad veealused või mõõnaga paljanduvad kaljud, samuti biogeensed konkreetsioonid sublitoraali või ka litoraali vööndis juhul, kui sinnani ulatuvad katkematult taime- ning loomakooslused. Karidele on harilikult iseloomulik bentiliste vetika- ning loomakoosluste vööndilisus, mis hõlmab ka nende elutegevuse tulemusena moodustunud konkreetsioone, koorikuid ja koralle (Paal, 2007). Antud elupaiga osas kaitsealal täpsemad uuringud puuduvad.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Kaitsealal esineb fragmentidena karide elupaika seisundiga A.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Kaitsealal esineb fragmentidena karide elupaika seisundiga A.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Sobilikud tingimused	Kaitsealal on laialt levinud madal mereala, kus võib leiduda tingimusi antud elupaigatüübi esinemiseks

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meede
Info puudus	Info puudumine antud elupaigatüübi esinemisalade kohta võib tekitada situatsiooni, kus elupaigatüüp satub arendustegevuse objektiks	Elupaikade Natura inventuuri läbiviimine

2.2.1.3. RANNIKULÕUKAD (1150*)

Rannikulõukad ehk laguunid on madalad, merest klibuse maasääre, luidete, harvem ka kaljudega täielikult või osaliselt eraldatud rannikuveekogud. Vee soolsus ja hulk võib olla muutlik, sõltudes sademetest, aurumisest, merevee lisandumisest tormiga, mereveega üleujutusest talveperioodil, aga ka loodetest. Läänemere rannikulõukad on väikesed, harilikult madalad, osaliselt merega ühenduses olevad, või maakerke tagajärjel sellest suhteliselt hiljuti eraldunud veekogud. Neile on iseloomulik ulatuslike roostike esinemine ning teised vohava kasvuga madalvee-taimekooslused. Maastumisprotsessiga seoses on täheldatav rida omavahel morfoloogiliselt ning struktuuraalselt eristuvaid taimkattestaadiume (Paal, 2007).

Kaitsealal esinevad väikesed rannikulõukad Kavaru-Perni ja Värati piiranguvööndis kokku kolm ala, neist kaks on hetkel majandatavate niidualade sees.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Rannikulõugaste elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 2,5 ha suurusel alal vähemalt seisundiga B.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Rannikulõugaste elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 2,5 ha suurusel alal vähemalt seisundiga B.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Sobilikud tingimused	Rannikuvööndis toimuv maapinna kerge aitab kaasa uute rannikulõugaste kujunemisele lahesoppides

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Kinnikasvamine	Rannikulõukad on sobilikud kohad pilliroo kasvamiseks. Karjatamise lõppemisel rannikul hakkavad nad kiiresti kinni kasvama, millega nende väärtus kaob	Niitude hooldus Niitude taastamine

2.2.1.4. ESMASED RANNAVALLID (1210) JA PÜSITAIMESTUGA KIVIRANNAD (1220)

Üheaastaste taimedega, aga ka nii üheaastaste kui püsiktaimedega kooslused, mis on kujunenud lämmastikurikast orgaanilist ainet sisaldavatel, lainetuse ja tõusuvee poolt kuhjunud materjalil, või rannavallidel. Esmased rannavallid võivad koosneda peamiselt klibust või liivast – vastavalt sellele, kas on tegemist klibu- või liivarannikud. Taimede kasv on seda parem, mida rohkem on klibu või liivaga segunenud saviosakesi ja meremuda (Paal, 2007).

Püsi-rohttaimestuga kaetud klibuvallide kõrgemad osad, kus taimkatte moodustavad merikapsas (*Crambe maritima*), merihumur (*Honkenya peploides*) ja teised püsiktaimed. Siia tüüpi kuuluvad Eestis, lisaks kliburandade kõrgemale ja jämedamast materjalist osale ka laialdaselt esinevad moreenirannikud (Paal, 2007).

Esmased rannavallid ja püsitaimestuga kivirannad esinevad Tõstamaa maastikukaitsealal fragmentaalselt rannaniitude elupaigas ning seetõttu ei ole antud elupaiku eraldi inventeeritud. Natura standardandmebaasi kohaselt esineb esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaiku 0,00%-l seisundiga C.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaiku esineb kaitsealal fragmentaalselt seisundiga C.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaiku esineb kaitsealal fragmentaalselt seisundiga C.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Otseseid meetmeid esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaikade kaitseks ei planeerita.

2.2.1.5. VÄIKESAARED NING LAIUD (1620)

Moodustavad kaljurahnude, väikesaarte ja laidude rühmad. Koosnevad pealiskorra eelkambriumi moondekivimitest, moreenist ja setetest. Taimkatet mõjutavad riimvesi, jätkuv intensiivne maakerge ja kliima, oluline tähtsus on ka tuulel, kauakestval päikesepaistel, soolal ja üldisel kuivusel. Maakerge tingib erinevatest kooslustest koosneva taimkatte suktessioonirea esinemise. Taimkate tavaliselt väga hõre ning moodustunud esiktaimestu laikudest. Eestis loetakse sellesse elupaigatüüpi kuuluvaiks väikesaared, mille pindala ei ületa 10 hektarit (Paal, 2007).

Kaitsealal laiud on koondunud Tõstamaa laidude sihtkaitsevööndisse, kus on siinsed esinduslikumad (nii elupaigana kui elustikuliselt) laiud Kiveslaid ning Heinlaid ja nende ümber mõned väiksemad laiukesed, mis on geoloogiliselt Värati poolsaare pikenduseks meres. Lisaks jäävad mõned väikesed laiud Värati piiranguvööndisse Tõstamaa lahes.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Väikesaarte ning laiude elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 27 ha suurusel alal seisundiga A.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Väikesaarte ning laiude elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 27 ha suurusel alal seisundiga A.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Sobilikud tingimused	Rannikuvööndis toimuv maapinna kerge aitab kaasa laidude püsimisele ning pindala suurenemisele

2.2.1.6. RANNANIIDUD (1630*)

Enamasti on need madalakasvulised geolitoraali niidud, millel mõnikord esinevad soolakulaigud. Riimveelise mere tõttu on mulla soolsus väike, looded on nõrgad, kuid kohati avaldab mõju maakerge. Neid niite kasutati traditsiooniliselt heinavarumiseks või karjatamiseks, mis tagas nende pindala laienemise ja hoidis taimkatte madala, soontaimede poolest rikka ning sobiva pesitsuspaigaks kurvitsaliste. Alates mere rannalt salinsetest kooslustes muutub taimkate sisemaa poole selgesti eristuvate vöönditena (Paal, 2007).

Rannaniidud on elupaigaliselt ja leviku pindalalt kõige olulisemaks elupaigatüübiks kaitsealal. Rannaniitude seisukord on varieeruv, kuid tänud viimasel kümnendil taastunud niitude majandamisele üsna suurtel pindadel, on üldseisukord valdavalt paranenud. Kaasajal on kaitseala rannaniidud olulisimad niidulinnustiku pesitsusalad Pärnumaal.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Rannaniitude elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 340 ha suurusel alal ja 250 ha sellest on seisundiga A.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Rannaniitude elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 340 ha suurusel alal ja üle poole sellest on seisundiga A.

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Majandamise lõppemine	Rannaniidud vajavad pidevat kasutust karjamaana. Karjatamise lõppemisel hakkavad nad kiiresti roostuma ja kulustuma, millega kaovad elutingimused nende elustikule kaob	Niitude hooldus Niitude taastamine
Elupaiga kvaliteedi langus	Rannaniidud on kõrge pinnaveetasemega niidud, millele kuivendamine mõjub hävitavalt	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine

2.2.1.7. KADASTIKUD (5130)

Eestis on need poollooduslikud kooslused, mis enamasti on kujunenud karjatamise ning niitmise lõppemisel loopealsetel, liivanõmmedel jm. kuivades kasvukohtades asuvatele endistele niitudele. Elupaigatüüpi tuleb üldjuhul arvata need alad, kus kadakad katavad vähemalt kolmandiku pindalast ning nende keskmine kõrgus on üle 1,5 meetri (Paal, 2007).

Kaitsealal levivad kadastikud ei ole lookadastikud, vaid lubjarikastele aruniitudele tekkinud kooslused. Suhteliselt madalast kadakate katvusest hoolimata on nad otstarbekas antud elupaigatüübi hulka arvata (Helm, 2011). Nende püsimine on oluline ka mitme kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi (punaselg-õgija, võot-põõsalind) säilimiseks kaitsealal. Kaitseala kadastike puhul ei ole tegemist umbkadastikega, vaid reeglina veel suhteliselt hõreda põõsarindega aladega, kus on ka palju niidutaimestikule sobivaid alasid. Kaitse-eesmärgiks on säilitada kadastikud suhteliselt madala kadakate katvusega (katvus kuni 50%) ning kadakate vahel levivate niidukooslusega. Kaitsekorralduskavaga on tehtud ettepanek lisada kadastike elupaik loodusala kaitse-eesmärgiks (lisa 9).

Elupaigatüübi esinduslikumad alad asuvad Värati piiranguvööndis Värati poolsaare läänekaldal ning Suti piiranguvööndi põhjaosas.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Kadastike elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 28 ha suurusel alal seisundiga A.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Kadastike elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 28 ha suurusel alal ja vähemalt pool sellest on seisundiga A.

◆ **Mõjutegurid ja meetmed**

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaigatüübi kadu	Kadastikud on suktsessiooni-staadiumiks avatud niitude ja metsa vahel. Nende püsimine nõuab inimõju, mis hoiaks nende põõsarinde hõredama ja säilitaks niidutaimestiku kadakate vahel	Niitude hooldus Niitude taastamine

2.2.1.8. KUIVAD NIIDUD LUBJARIKKAL MULLAL(6210)

Kuuluvad poollooduslikud kultuuristamata pärisaruniidud karbonaadirikkal mullal, samuti sürjaniidud. Aru- ja sürjaniitude taimkate on kujunenudpikaage se karjatamise ja/või niitmise mõjul. Koosluste liigirikkuse ja seisundi säilitamiseks tuleb jätkata majandamist tavapärasel viisil, seejuures mitte väetades (Paal, 2007). Antud elupaik on kaitsealal levinud fragmentidena Suti ja Kavaru-Peerni piiranguvööndites. Iseloomulik on kevadine hall käpa esinemise rohkus.

Kaitse-eesmärk

◆ **Pikaajaline kaitse-eesmärk**

Kuivade niitude lubjarikkal mullal elupaik levib kaitsealal vähemalt 48 ha suurusel alal seisundiga A.

◆ **Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk**

Kuivade niitude lubjarikkal mullal elupaik levib kaitsealal vähemalt 48 ha suurusel alal ja vähemalt pool sellest on seisundiga A.

◆ **Mõjutegurid ja meetmed**

Positiivsed

Tegur	Mõju
Lubjarikas pinnas	Elupaigatüüp vajab lubjarikast pinnast, mida on kaitsealal piisavalt, tagamaks levikut

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Elupaigatüübi kadu	Aruniidud on poollooduslikud kooslused, mis vajavad püsimiseks niitmist või karjatamist. Ilmas selleta toimub ala kulustumine ja võsastumine ning lõpuks metsastumine	Niitude hooldus Niitude taastamine

2.2.1.9. LIIGIRIKKAD ARUNIIDUD LUBJAESEL MULLAL (6270*) JA AAS-REBASESABA (*ALOPECURUS PRATENSIS*) JA ÜRT-PUNANUPUGA (*SANGUISORBA OFFICINALIS*) NIIDUD (6510)

Liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal esinevad Fennoskandia madalikel silikaatsetel muldadel; niiskustingimused varieeruvad kuivast parasniiskeni. Taimkate on kujunenud pikaage se karjatamise ja/või niitmise tulemusena. Hõlmab liigirikkaid rohumaid, mida siiani majandatakse traditsioonilisel viisil või alasid, mis on maha jäetud suhteliselt hiljuti. Eestis vastavad elupaigale karbonaadi vaesel mullal kasvavad aruniidud ja liigirikkamad poollooduslikud paluniidud (Paal, 2007). 2012 aasta inventuuri kohaselt liigirikaste aruniitude lubjavaesel mullal (6270*) elupaika kaitsealal ei esine.

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) elupaiga puhul on tegemist kuni mõõdukalt väetatud niiskete arurohumaadega, mille liigiline koosseis on väetise hulgast sõltuvalt ulatuslikult muutlik. Siia elupaigatüüpi kuuluvad ka kaua aega tagasi (10 aastat ja enam) sööti jäetud põllumaad, millel on enam-vähem taastunud looduslik taimkate (Paal, 2007).

Kaitsealal leidub aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude elupaika Värati ja Kavaru-Peerni piiranguvööndites endistel põllumaad, majapidamiste ümbruses ja kohati kultuuristatud heinamaadel. Suurel osal antud elupaigast on kultuuristamine/väetamine aset leidnud juba pikka aega tagasi ning on tekkinud soodsad tingimused elupaigatüübi muutumiseks lähikümnenditel. Kaitsealal on antud elupaiga, kui looduskaitse eesmärgi tugeva inim mõjuga ala, kaitse-eesmärgiks, seal toitainete väljaviimine ning aruniidule sobilike tingimuste kujundamine.

Seega võib tulevikus osast aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude elupaigast kujuneda liigirikaste aruniitude lubjavaesel mullal elupaik. Ühtlasi arvestades võimaliku üleminekuga ühelt elupaigalt teisele, ei ole ostarbekas antud kaitsekorraldusperioodi jooksul lisada Tõstamaa loodusala kaitse-eesmärkide hulka aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude elupaika ning loodusala kaitse-eesmärkidest eemaldada liigirikaste aruniitude lubjavaesel mullal elupaika.

Kaitse-eesmärk

◆ Pikaajaline kaitse-eesmärk

Aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*) ja ürt-punanupuga (*Sanguisorba officinalis*) niitude elupaigatüüp levib kaitsealal kuni 15 ha suurusel alal seisundiga B. Liigirikaste aruniitude lubjavaesel mullal elupaiga esinemine kaitsealal vähemalt 10 ha suurusel alal seisundiga B.

◆ Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*) ja ürt-punanupuga (*Sanguisorba officinalis*) niitude elupaigatüüp levib kaitsealal kuni 37 ha suurusel alal valdavalt seisundiga B.

◆ Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Toitainete vähenemine	Antud elupaigatüübile mõjub majandamisega toimuv toitainete väljaviimine positiivselt, luues aluse elupaigatüübi, Fennoskandia madalike liigirikkad arurohumaad (liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal) (6270), kujunemiseks

Negatiivsed

Tegur	Mõju	Meetmed
Kinnikasvamine	Majandamata jätmisel toimub kulustumine ja toitainete akumulatsioon elupaigas. See pidurdab alade ümberkujunemist Fennoskandia madalike liigirikkaste arurohumaade (liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal) (6270) elupaigatüübiks	Niitude hooldus Niitude taastamine

3. ÄLA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING

KÜLASTUSKORRALDUS

Kaitseala külastuskorralduseks eraldi infrastruktuur suuresti puudub. Ainus kaitseala mõjutav avalik puhkekoht asub Kavaru sadamas (lisa 7). Antud puhkekoht on rajatud ja hallatakse kohaliku omavalitsuse poolt. Loodusväärtuste tutvustamiseks on ainsaks infrastruktuuriks linnuvaatlusplatvormid Kavaru sadamas ja Värati poolsaarel ning vaatetorn Kavarus Nuki maaüksusest lõunas.

Kaitseala ei ole massiliselt külastatav ning külastused piirnevad peamiselt siin asuvate sadamakohtade (Värati, Kavaru, Peerni) külastamise kaudu.

Juhukülastajate jaoks on oluline kaitseala välispiiri tähistus, mis informeerib erikorraga alale jõudmisest. Kaitseala on tähistatud kokku 33 Tõstamaa maastikukaitseala nimelise keskmise suurusega piiritähisega. Märkide tihedus ja paikemine peaks tagama kaitseala eksikülastamise vältimise.

Visioon ja eesmärk

- **Visioon**

Kaitseala külastamine on säilinud samal tasemel ning on keskendunud külastusinfrastruktuuriga kohtadesse ja on vastavuses kaitse-eeskirjas sätestatud kaitsekorraga.

- **Eesmärk**

Kaitseala külastamine toimub vastavalt kaitse-eeskirjas sätestatud kaitsekorrale ning on keskendunud väljaehitatud linnutornide ning puhkekoha juurde.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1. INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD

4.1.1. RANNANIITUDE LINNUSTIKU SEIRE

Siiani on niidurüdi liigi tegevuskava (Erit et al., 2008) raames seiratud Värati ja Suti piiranguvööndite rannaniitude linnustiku. Antud alad, koos Kavaru rannaniitudega on planeeritud lisada ka riikliku rannaniitude linnustiku seireprogrammi (H. Pehlak, suul). Antud seire käigus kogutav informatsioon annab ülevaate kaitseala linnustiku seisundist ning sellest toimuvatest muutustest ja võimaldab hinnata majandamistöõde efektiivsust.

4.1.2. MERESAARTE LINNUSTIKU SEIRE

Riikliku eluslooduse programmi osa, mille seirealad asuvad kaitseala Värati piiranguvööndis ja Tõstamaa laidude sihtkaitsevööndis. Viiakse ellu vastavalt üleriigilisele metoodikale. Võimaldab saada ülevaate laidude haudelinnustikust ning selle arvukuse muutustest.

4.1.3. KAITSEKORRALDUSLIKULT OLULISTE TAIMELIIKIDE INVENTUUR

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks on kaitsekorraldusperioodi lõppedes vajalik teostada kaitsealuste taimeliikide inventuur.

4.1.4. LOODUSDIREKTIIVI ELUPAIKADE INVENTUUR

Kaitsekorralduskava eesmärgiks on parendada kaitsealal kaitseväärtuste seisundit. Selle muutuse selgitamiseks on planeeritud elupaikadele nn Natura inventuuri teostamine, mille käigus kogutakse elupaikade infot vastavalt Natura elupaigavormi nõuetele. Inventuur on planeeritud kaitsekorralduskava perioodi lõpuks enne uue kaitsekorralduskava koostamist ja hõlmama kõiki elupaigatüüpe k. a veealuste liivamadalate elupaik (1110) ja karid (1170).

4.2. HOOLDUS, TAASTAMINE JA OHJAMINE

4.2.1. NIITUDE HOOLDUS (I JA II PRIORITEET)

Niitude hooldamine on kõige tähtsam tegevus kaitsealal, olles enamuse kaitseväärtuste säilitamise jaoks võtmetähtsusega. Üldistatult peaks olema kõik kaitseala niidud majandatud. Niitude majandamise puhul on eesmärgiks saavutada niiduelustikule sobilik rohustu kõrgus ning kadastike puhul ka hoida kadakate katvust, mis ei tohi minna üle 50%.

Eriti oluline on rohustu kõrguse jälgimine rannaniitude (1630*) puhul, kus ulatuslikel aladel peab rohustu olema madalmurune. Madalmuruseks loetakse ala, kus rohu kõrgus ei ületa 5 cm. Eriti oluline on niitude merepoolse osa madalmurusus seda ala kasutavate kurvitsaliste (eelkõige niidurüdi) seisukohast. Kaitseala rannaniitude pindalast võiks ideaalis madalmurune olla 30%. Lisaks madalmurustele laikudele on hästi hooldatud rannaniidul tavalised erineva rohu kõrgusega laigud, kus madalmuruste osade vahel on lindudele sobivaid 10-20 cm kõrguse rohuga alasid. Ülejäänud osal rannaniidust ei tohiks rohustu olla kõrgem kui 50-75 cm (Lotman, 2011). Kuigi Keskkonnaameti poollooduslike koosluste majandamise andmebaasi järgi on suur osa niitudest majandatud (tabel 6), ei vasta sellest suure osa seisund looduskaitsealiselt vajalikule. Kombineeritult neil esinevate kaitsealuste liikide ja

elupaigatüüpide olemasolule on niidud jagatud erineva majandamistähtsusega prioriteetsusklassidesse (tabel 6 ning joonis 2 ja 3).

TABEL 6. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAL NIITUDE MAJANDAMISE JA TAASTAMISE PRIORITEETSUSKLASSID JA PINDALAD.

Hoolduse tüüp	Prioriteetsusklass	Pindala (ha)	Majandatud 2012. a (ha)
Majandamine	1	255	202
	2	115	54
Taastamine	1	17	10
	2	111	18

Lisaks niidualadele on vajalik majandada ka sihtkaitsevööndis olevat Heinlaidu. Kuigi elupaigatüübina on ta käesolevas lähenemises klassifitseeritud väikesaarte ning laidude elupaigana (1620), siis kuni eelmise sajandi teise pooleni oli ta kasutuses nii heina- kui ka karjamaana. Kuna tegemist on suhteliselt kõrge ja viljaka pinnasega laiuga, siis on hetkel tema looduskaitseline väärtus tunduvalt väiksem kui see võiks olla sealsete niidukoosluste taastumisel.

Heas seisus rannaniitudel tuleb kevadel karjatamist alustada kahe nädala jooksul peale rohu kasvama hakkamist või hiljemalt tabelis 8 toodud ajal. Niitude karjatamisel tuleb kasutada võimalikult suuri kopleid (soovitavalt mitte väiksemad kui 10 ha), mis võimaldab loomuliku rohustu mosaiiksuse teket karjamaal. Seejuures peab järgima, et koplites oleks olemas pindalale ettenähtud loomühikute koormus.

Niitmine on sobilikuks majandamisvõtteks vaid elupaigatüüpide 6210 ja 6510 puhul, miskorral peab olema tagatud ka niidetud heina niidult eemaldamine.

Lisaks tuleb majandamise korraldamisel lähtuda vastavate elupaigatüüpide ja nendega seotud liikidele koostatud majandamise juhistest:

- ◆ Rannaniitude hoolduskava. Juhendmaterjal Keskkonnaameti maahoolduse spetsialistidele ja maa hooldajatele. (Lotman, 2011).
- ◆ Aru- ja soostunud niitude hoolduskava (Mesipuu, 2011).
- ◆ Eesti loopealsed ja kadastikud. Juhend koosluste hooldamiseks ja taastamiseks (Helm, 2011).
- ◆ Niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*) kaitse tegevuskava 2009-2013 (Erit et al., 2008).
- ◆ Tõstamaa rannaniidu detailne hoolduskava niidurüdile (Luhamaa and Pehlak, 2012).

TABEL 8. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA NIITUDELE SOOVITATAVAD KARJATAMISKOORMUSED.

	Majandatav ala	Taastatav* ala
Karjatamiskoormus 15. juunini	kuni 1 lü/ha	kuni 2 lü/ha
Pärast 15. juunit	kuni 1,5 lü/ha	kuni 2 lü/ha
Minimaalne karjatamiskoormus aastas	120 lüp/ha	150 lüp/ha
Maksimaalne karjatamiskoormus aastas	180 lüp/ha	240 lüp/ha
Minimaalne karjatamisperioodi pikkus	90 päeva	90 päeva
Hiliseim karjatamise algusaeg	1. juuni	15. mai
* - taastatava alana käsitletakse siin niiduala, kus domineerib roostik/kulustunud rohustu JA EI PESITSE HOOLDATUD NIITUDELE ISELOOMULIKKE KURVITSALISI (kiivitaja, niidurüdi, mustsaba-vigle, liivatüll, meriski, tiirud). Kuna niidutaimestik suudab kulu- ja roostiku all üsna kaua vastu panna, siis neid siinkohal kriteeriumiks võtta ei tohi.		

4.2.2. NIITUDE TAASTAMINE (I JA II PRIORITEET)

Kaitsealal leidub ulatuslikel aladel viimastel kümnenditel majandamata niite (tabel 6 ning joonis 2 ja 3). Nende seisukord on mitmekesine ning kõigub roostikest tugevalt kulustunud heinamaadeni. Kinnikasvanud alade taastamine aitab kaasa kaitseala niidumassiivide ühtsusele, ohustatud elupaigatüüpide taastumisele ning tagab sobilike elupaikade tekke kaitsealuste liikide jaoks. Reeglina on kaitsealal tegemist roostunud rannikuvööndi taastamisega, milleks saab juhiseid „Rannaniitude hoolduskavast“ (Lotman, 2011).

4.2.3. VÄIKEKISKJATE ARVUKUSE REGULEERIMINE

Väikekiskjate (rebane, kährik) võivad olla olulised maaspesitsevate linnuliikide pesitsusedukuse mõjutajaks. Eriti suurt mõju omavad nad merelaidudel, kus võivad hävitada suure osa linnukurnadest. Reeglina liiguvad nad laidudele toiduotsingutel üle jää ning viimase lagunemisel jäävad laidudel paikseteks. Väikekiskjate poolse röövluse vältimiseks on üheks lihtsamaks viisiks nende küttimine laidudelt peale jää lagunemist ja enne lindude pesitsema asumist. Tõstamaa maastikukaitsealal on selliste küttimist vaja teostada Tõstamaa laidude sihtkaitsevööndis asuval Kiveslaiul ja Heinlaiul, mis on piisavalt suured antud liikide majutamiseks ning samas olulised rannikulindude pesitsusalad. Seega väikekiskjate arvukuse reguleerimine on ennekõike vajalik kaitseala laidude väikekiskjatest vabana hoidmiseks.

4.2.4. KUIVENDUSSÜSTEEMIDE ÖKOLOOGILINE KORRASTAMINE

Kaitseala niitudest voolavad läbi kanaliseeritud Tõstamaa jõgi ja Künnimaa oja ning mitmed kuivendussüsteemide eesvooludeks olevad kraavid. Nad mõjuvad piirnevatele niitudele kuivendavalt, mis vähendab kaitseala märgade niitude esinduslikkust. Veetaseme alanemine muudab ka niidud paljude liikide jaoks kõlbmatuteks.

Kraavide hooldamine ja veevool neis on sageli vajalik väljaspool kaitseala asuvate kuivendussüsteemide funktsioneerimise tagamiseks. Samas puudub ülevaade selle kohta, kui palju on kaitsealal selliseid kraave, mille järgi maaparanduslik vajadus puudub ja mille likvideerimine või looduslikeks veesängideks ümberkujundamine aitaks kaasa kaitseala väärtuste säilimisele.

Et tagada kaitsealal aktuaalseks muutunud kuivendussüsteemide ja vooluvete maaparanduslik korrastamine ilma siinseid väärtusi hävitamata on planeeritud kaitseala kuivendussüsteemide ökoloogilise renoveerimise teostamine. See sisaldab kaitsealal olevate kuivendussüsteemide ja nende seisukorra kaardistamist, maaparandusliku vajaduse hindamist, kuivendussüsteemide ökoloogilise renoveerimise projekti koostamist ning maaparanduslikult mittevajalike kraavide likvideerimist või ümberkujundamist kaitseväärtusi toetavateks veekogudeks.

4.3. TARISTU, TEHNIKA, LOOMAD

4.3.1. KAVARU SADAMA PUHKEKOHA HOOLDUS

Antud koht on peamiseks kaitseala külastuspaigaks. Puhkekoha hooldustööd on puhkekoha valdaja ja maaomaniku, Tõstamaa Vallavalitsuse, ülesanne.

4.3.2. LINNUTORNIDE HOOLDUS

Kaitsealal on kaks linnutorni (lisa 7), mis vajavad pidevat hoolet, tagamaks nende kasutamise ohutus külastajatele ning ligipääs. Hooldust teostab tornide haldaja, Tõstamaa Vallavalitsus.

4.3.3. KARJATAMISEKS VAJALIKU TARISTU RAJAMINE JA HOOLDUS

Niiskete rannikuäärsete niitude majandamine on otstarbekas karjatamise kaudu. Seda nii ökoloogiliselt tulemuselt kui ka niitmise keerukuse tõttu. Uute alade majandamisse võtmine eeldab seega ka uute karjaaedade rajamist, mis vastaksid loomapidamise nõuetele olles sama võimalikult vähe maastikus nähtavad ning röövliikidele varju pakkuvad.

Karjaaedade hooldamine kaitsealal on mahukaks tööks, kuna suurem osa alast on üleujutatav. Seetõttu vajavad pea kõik aiad iga-aastast uuendamist-parandamist. Lisaks on vaja iga aasta kevadel paigaldada ning sügisel eemaldada karjaaedade merepoolsed aiad. See muudab tööd tavapõllumajandusega võrreldes tunduvalt töö- ja ressursimahukamaks ning spetsiifilistele nõuetele (mobiilsus, maastikku sobivus jne) vastavaks.

4.3.4. KARILOOMADE SOETAMINE

Kaitsekorralduskavaga ettenähtud tegevuste edukaks elluviimiseks on kaitsealal vajalik tunduvalt suurendada kariloomade hulka, mille kiireimaks meetodiks on loomade juurde ostmine. Eelistatult sobivad selleks veised, kes ei pelga mudaseid ja pehmeid niidualasid ja madalat mererannikut. Kokku on kaitseala niitude majandamiseks vajalik vähemalt 300 loomühikut, mille saavutamisel piisab edaspidiseks karja suurendamiseks juba loomade loomulikust iibest.

4.3.5. KAITSEALA TÄHISTE HOOLDAMINE

Olemasolevad kaitseala piiritähised on paigaldatud 2008. aastal. Kokku on kaitseala välispiiri tähistamiseks paigaldatud 33 Tõstamaa maastikukaitseala nimelist keskmise suurusega piiritähist (lisa 6). Esmatähtsate tööde tegemise järgselt tuleb tähiste hooldust ja uuendamist teha iga aastaselt vastavalt tekkinud vajadusele.

4.4. KAVAD, EESKIRJAD

4.4.1. KAITSEKORRALDUSKAVA VAHEHINDAMINE

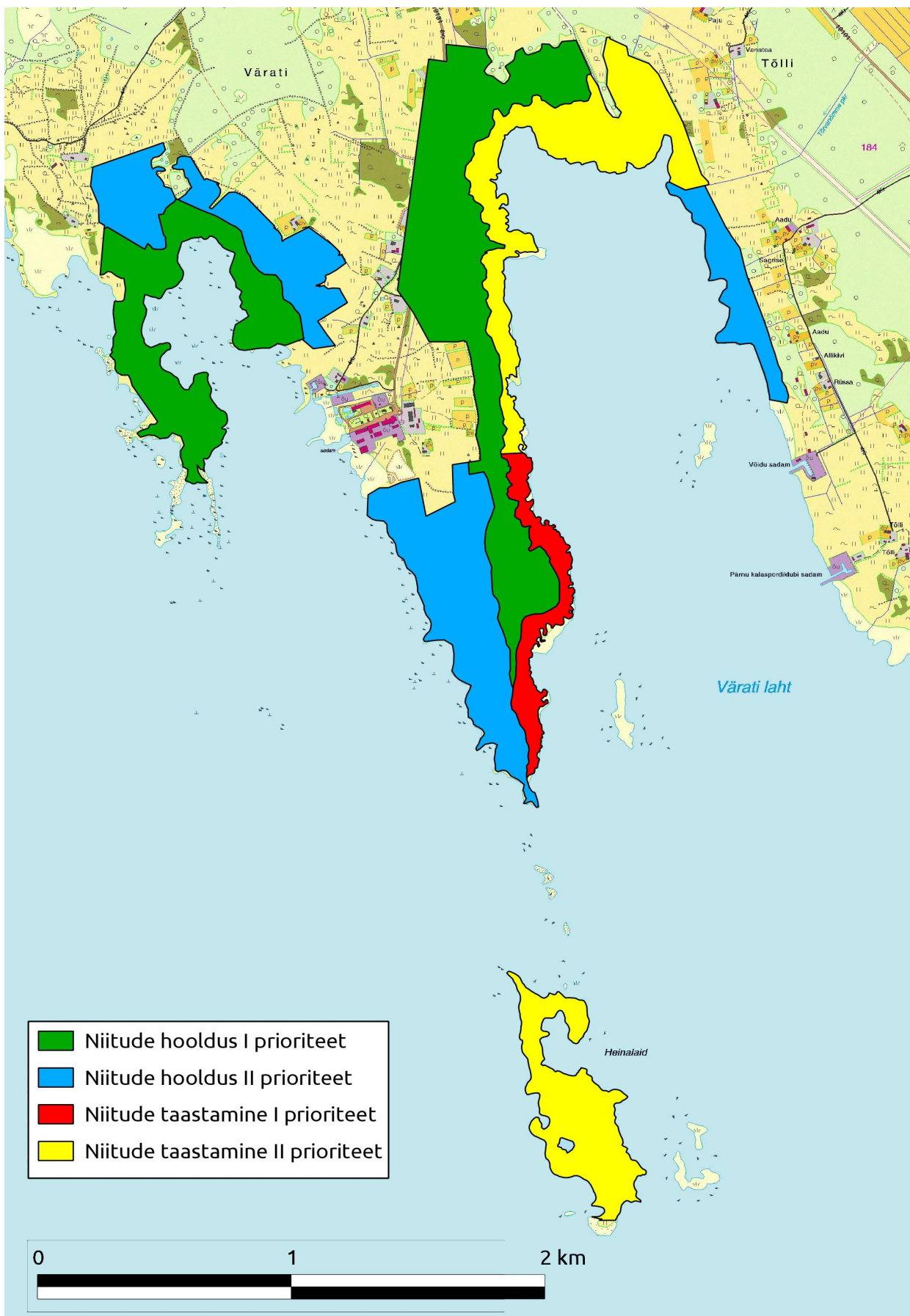
Kaitsekorralduskavas planeeritud tööde tegemise ning selle mõju selgitamiseks kaitseväärtuste säilimiseks on vajalik tehtud tööde vahehindamine. Selle käigus tuleb hinnata tehtud tööde mahte ja vastavust planeeritule ning selgitada kaitseväärtuste seisukord vastavalt kaitsekorralduskavas toodud kriteeriumitele. Vahehindamise tulemuseks on kaitseala seisundi kohta hinnangu andmine ning vajalike tegevuste täpsustamine või uute tegevuste lisamine kaitsekorralduskavva, et tagada kaitseväärtuste säilimine.

4.4.2. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

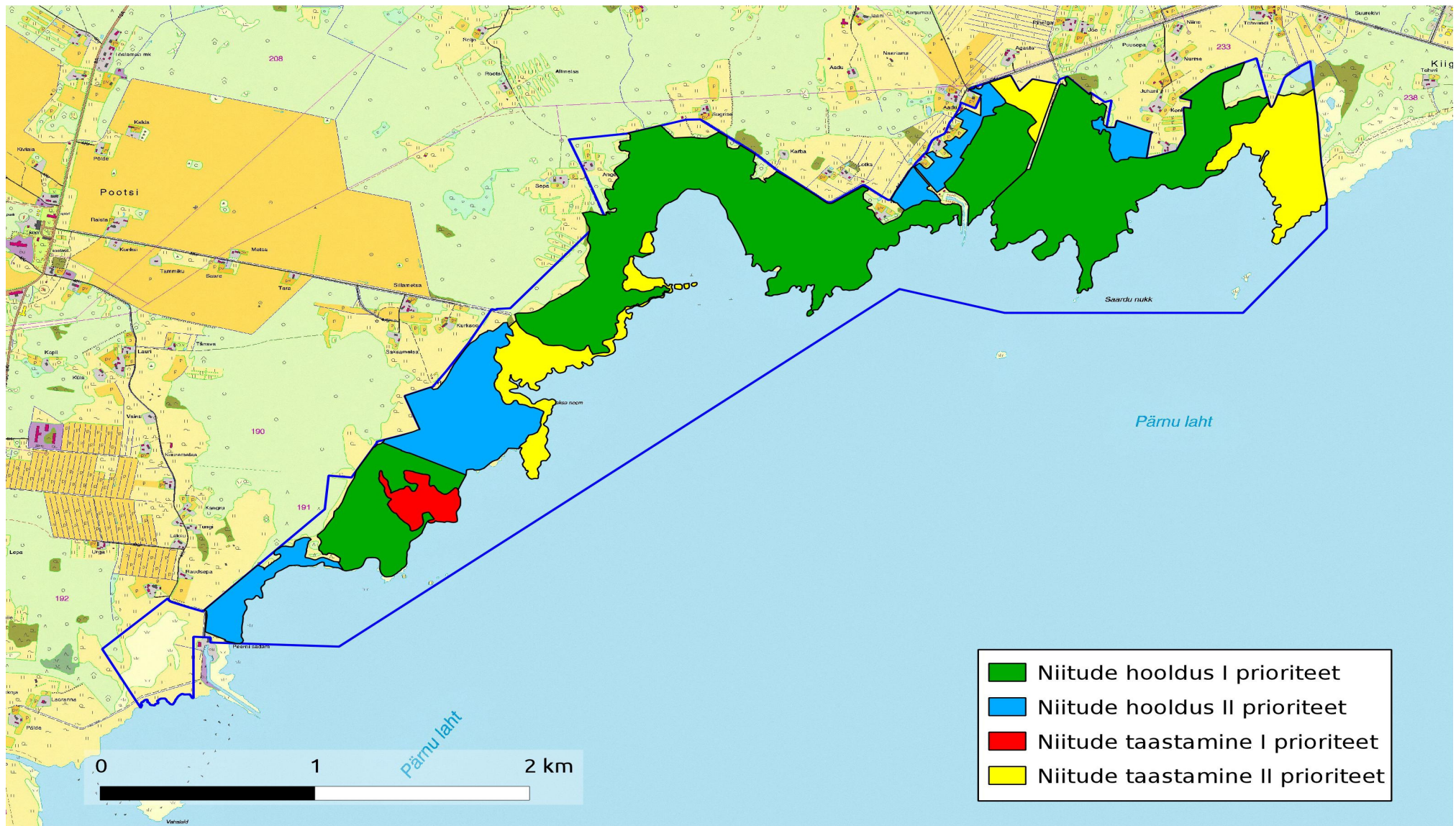
Kaitsekorralduskava perioodi lõpus 2022 aastal on vajalik uuendada kaitsekorralduskava. Selle käigus on vajalik teostada kaitsekorralduskava jooksul tehtud tööde ja nende tulemuste analüüs ning planeerida uues kavas tegevused, mis tagaksid kaitseväärtuste säilimise edaspidiselt.

4.4.3. KAITSE-EESKIRJA UUENDAMINE

Kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks ning kaitse-eesmärkide täpsustamiseks on vajalik kaitse-eeskirja uuendamine. Uuendamise eesmärgiks on kaitse-eesmärkide ühtlustamine Tõstamaa maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja Tõstamaa loodusala kaitse-eesmärkide vahel. Kaaluda Tõstamaa looduskaitseala kaitse-eesmärkideks järgmiste elupaikade lisamist: rannikulõukad (1150*) ja kadastikud (5130). Kaitse-eeskirja muutmisel tasub kaaluda ka kaitsekorralduskava koostaja poolseid kaitsekorra ja laiendamise ettepanekuid (lisa 3).

JOONIS 2. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA SUTI, VÄRATI JA LAIDUDE NIITUDE HOOLDUS- JA TAASTAMISPRIORITEEDID.

JOONIS 3. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA KAVARU-PEERNI PIIRANGUVÖÖNDI NIITUDE HOOLDUS- JA TAASTAMISPRIORITEEDID.

4.5. EELARVE

Eelarve tabelisse 9 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

TABEL 9: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA KAITSEKORRALDUSKAVA TEGEVUSTE EELARVETABEL.(KA – KESKKONNAAMET, H- HUVILISED, KOV- KOHALIK OMAVALITSUS, RMK – RIIGIMETSA MAJANDAMISE KESKUS).

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Kokku
Sadades eurodes															
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Rannaniitude linnustiku seire	Riiklik seire	KA	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.1.2	Meresaarte linnustiku seire	Riiklik seire	KA	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.1.3	Kaitsekorralduslikult oluliste taimeliikide inventuur	Inventuur	KA	III										5	5
4.1.4	Loodusdirektiivi elupaikade inventuur	Inventuur	KA	II										10	10
Hooldus, taastamine ja ohjamine															
4.2.1	Niitude hooldus I prioriteet	Koosluse hooldustöö	KA	I	428	428	428	428	500	500	500	500	500	500	4712

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Kokku
4.2.1	Niitude hooldus II prioriteet	Koosluse hooldustöö	KA	II	100	100	100	100	147	193	240	286	307	307	1880
4.2.2	Niitude taastamine I prioriteet	Koosluse taastamistöö	KA	I		39	39	39							117
4.2.2	Niitude taastamine II prioriteet	Koosluse taastamistöö	KA	II		58	116	173	173	141	83	25			769
4.2.3	Väikekiskjate arvukuse reguleerimine	Probleemliigi tõrje	H	III		8	8	8	8	8	8	8	8	8	72
4.2.4	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine	Koosluse taastamistöö	KA	II				7692	7692						15384
Taristu, tehnika ja loomad															
4.3.1	Kavaru sadama puhkekoha hooldus	Radade, külastuskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	KOV	III	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.3.2	Linnutornide hooldus	Radade, külastuskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	KOV	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.3.3	Karjatamiseks vajaliku taristu rajamine ja hooldus	Muu taristu rajamine	H	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.3.4	Kariloomade soetamine	Tehnika/Loomade soetamine	H	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Kokku
4.3.5	Kaitseala tähiste hooldamine	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Kavad, eeskirjad															
4.4.1	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tegevuskava	KA	I					X						
4.4.2	Kaitsekorralduskava uuendamine	Tegevuskava	KA	I										X	
4.4.3	Kaitse-eeskirja uuendamine	Kaitsekorra muutmine	KA	II								X			
	Maksumus kokku				528	633	691	8440	8520	842	831	819	815	830	22949

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduslike tegevuste edukuse hindamiseks saab kasutada järgmiseid kriteeriume, mille saavutamisel võib kaitsekorralduskava rakendamist pidada õnnestunuks:

TABEL 10: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA KAITSEKORRALDUSKAVA TÄITMISE EDUKUSE HINDAMISKRITEERIUMID.

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
1	Niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	Paaride arv	10	10	
2	Vööt-põosalind (<i>Sylvia nisoria</i>)		2	2	
3	Punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)		4	4	
4	Jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)		50	50	
5	Randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)		50	50	
6	Räusk (<i>Sterna caspia</i>)		2	2	
7	Väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)		4	4	
8	Väikeluik (<i>Cygnus bewickii</i>)	Rändepeatusala pindala (ha)	766	766	Kaitseala mereala
9	Väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>)		766	766	
10	Laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>)		766	766	
11	Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	Rändepeatuspaigaks sobivad niidualad	300	300	
12	Tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>)		300	300	
13	Mudatilder (<i>Tringa glareola</i>)		300	300	
14	Emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	Kasvukoha pindala (ha)	300	300	
15	Teised kaitstavad taimeliigid		400	400	
16	Veealused liivamadala (1110)	Elupaiga pindala (ha)	-	0,0 seisundiga A	
17	Karid (1170)		-	0,0 seisundiga A	
18	Rannikulõukad (1150*)		0,8 seisundiga A 1,7 seisundiga B	2,5 seisundiga B	

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
19	Esmased rannavallid (1210)		0,0 seisundiga C	0,0 seisundiga C	
20	Püsitaimestuga kivirannad (1220)		0,0 seisundiga C	0,0 seisundiga C	
21	Väikesaared ja laiud (1620)		26,1 seisundiga A 1,1 seisundiga B	27 seisundiga A	
22	Rannaniidud (1630*)		83,2 seisundiga A 151,7 seisundiga B 114,5 seisundiga C	340, üle poole elupaigast seisundiga A	
23	Kadastikud (5130)		12,9 seisundiga A 15,1 seisundiga B	28, vähemalt pool elupaigast seisundiga A	
24	Kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210)		23,9 seisundiga A 23,6 seisundiga B 0,8 seisundiga C	48, vähemalt pool elupaigast seisundiga A	
27	Liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal (6270*)		-	Vähemalt 10 seisundiga B	
26	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)		27,7 seisundiga B 9,7 seisundiga C	37 seisundiga B	

KASUTATUD KIRJANDUS

- Erit, M., Kuresoo, A., Luigujõe, L., Pehlak, H., 2008. Niidurüdi *calidris alpina schinzii* kaitse tegevuskava 2009-2013.
- Helm, A., 2011. Eesti loopealsed ja kadastikud. Juhend koosluste hooldamiseks ja taastamiseks. Tartu Ülikool, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu.
- Leibak, E., Lutsar, L. (Eds.), 1996. Eesti ranna- ja luhaniidud. Eestimaa Looduse Fond.
- Lotman, S., 2011. Rannaniitude hoolduskava. Juhendmaterjal Keskkonnaameti maahoolduse spetsialistidele ja maa hooldajatele.
- Luhamaa, H., Pehlak, H., 2012. Tõstamaa rannaniidu detailne hoolduskava niidurüdile. OÜ Naturewalk.
- Mesipuu, M., 2011. Aru- ja soostunud niitude hoolduskava. Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu.
- Mesipuu, M. (Ed.), 2010. Juhend Loodusdirektiivi I lisa poollooduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks. Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu.
- Paal, J., 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Keskkonnaministeerium, Tartu.
- Tõstamaa MKA kaitsekorralduskava alusuuringute aruanne, 2010. MTÜ Tormipoeg, Koguva.

L I S A D

LISA 1. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA KAITSE-EESKIRI.

Tõstamaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri
Vastu võetud 30.03.2007 nr 88

RT I 2007, 29, 161
jõustumine 13.04.2007

Määrus kehtestatakse «Looduskaitseaduse» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Tõstamaa maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Tõstamaa maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) rannamaastikku ning sealset elustikku;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: veealused liivamadaldad (1110)³, karid (1170), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), ja lubjarikkal mullal kuivad niidud (6210);

3) liiki, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas ning mis on ühtlasi III kaitsekategooria liik. Selleks liigiks on emaputk (*Angelica palustris*);

4) liike, keda nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas ja kes on ühtlasi II ja III kategooria kaitsealused liigid. Kaitstavad III kategooria kaitsealused liigid on valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), mudatilder (*Tringa glareola*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), võõtpõõsalind (*Sylvia nisoria*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*) ja väiketiir (*Sterna albifrons*);

5) liike, keda nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ nimetab II lisas ja kes on ühtlasi II ja III kategooria kaitsealused liigid. Kaitstavad III kategooria kaitsealused liigid on punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*);

6) liike, keda nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ nimetab II lisas ja kes ei kuulu kaitsekategooriatesse, nagu kümnokk-luik (*Cygnus olor*), rabahani (*Anser fabalis*), rääkspart (*Anas strepera*), rägapart (*Anas querquedula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), rohukoskel (*Mergus serrator*), jääkoskel (*Mergus merganser*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), tumetilder (*Tringa erythropus*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani (*Anser anser*), viupart (*Anas penelope*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), tuttvart (*Aythya fuligula*).

(2) Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Pärnu maakonnas Tõstamaa vallas Värati, Tõlli, Peerni, Pootsi ja Kavaru külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 7, 48 - jõust. 01.02.2009]

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning püüda kala kogu kaitsealal, välja arvatud käesoleva määrusega sätestatud juhul sihtkaitsevööndis.

(2) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud linnujaht sihtkaitsevööndis.

(3) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatud.

(4) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud paikades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Õuemaal on telkimine ja lõkke tegemine lubatud omaniku loal.

(5) Kaitsealal on lubatud rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistatud kohtades ja kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Õuemaal on rahvaürituste korraldamine lubatud omaniku loal.

(6) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine ning veekogudel mootorita ujuvvahendiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud õuemaal omaniku loal, järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses ning piiranguvööndis teostatavatel linirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandus- või põllumajandustöödel. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;

- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.
[RT I 2009, 7, 48 - jõust. 01.02.2009]

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks ja kaitsealuste liikide ning nende elupaikade kaitseks.

(2) Kaitsealal on Tõstamaa laidude sihtkaitsevöönd.

§ 8. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on laidude ja neid ümbritseva mereala väärtuslike elupaikade, elustiku ja koosluste säilitamine.

§ 9. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 2) poollooduslike koosluste hooldamine nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks;
- 3) pilliroo ja adru varumine.

§ 10. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) tee rajamine, tehnovõrgu rajatise ja uue ehitise püstitamine, välja arvatud rajatise püstitamine kaitseala tarbeks ja olemasolevate rajatiste hooldustööd;

4) inimeste viibimine laidudel 15. aprillist 15. juulini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul poollooduslike koosluste hooldamistöodel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

§ 11. Vajalik tegevus

Sihtkaitsevööndis poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kolm piiranguvööndit:

- 1) Värati piiranguvöönd;
- 2) Suti piiranguvöönd;
- 3) Kavaru-Peerni piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) ehitiste püstitamine;
- 2) uuendusraie;
- 3) uute veekogude rajamine;
- 4) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 5) roo varumine külmumata pinnasel.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel;
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine.

§ 16. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste ja looduslike rohumaade esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks kohustuslik rohu niitmine, karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

¹Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305,

8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

²Kaitseala on moodustatud ENSV Pärnu Rajooni TSN Täitevkomitee 27. septembri 1976. a otsusega nr 253 «Looduskaitse objektide kohta rajoonis» loodud kohaliku tähtsusega zooloogiliste kaitsealade Heinlaid ja Kivilaid baasil. Pärnu Maakonnavalitsuse 12. juuli 1991. a määrusega nr 319 «Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta» kinnitati need kaitsealad kohaliku tähtsusega looduskaitseobjektiks Tõstamaa laiud. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 1 alapunktist 45 jääb kaitseala Pärnu lahe linnuala koosseisu ja lisa 1 punkti 2 alapunktist 436 hõlmab kaitseala Tõstamaa loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 1992/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

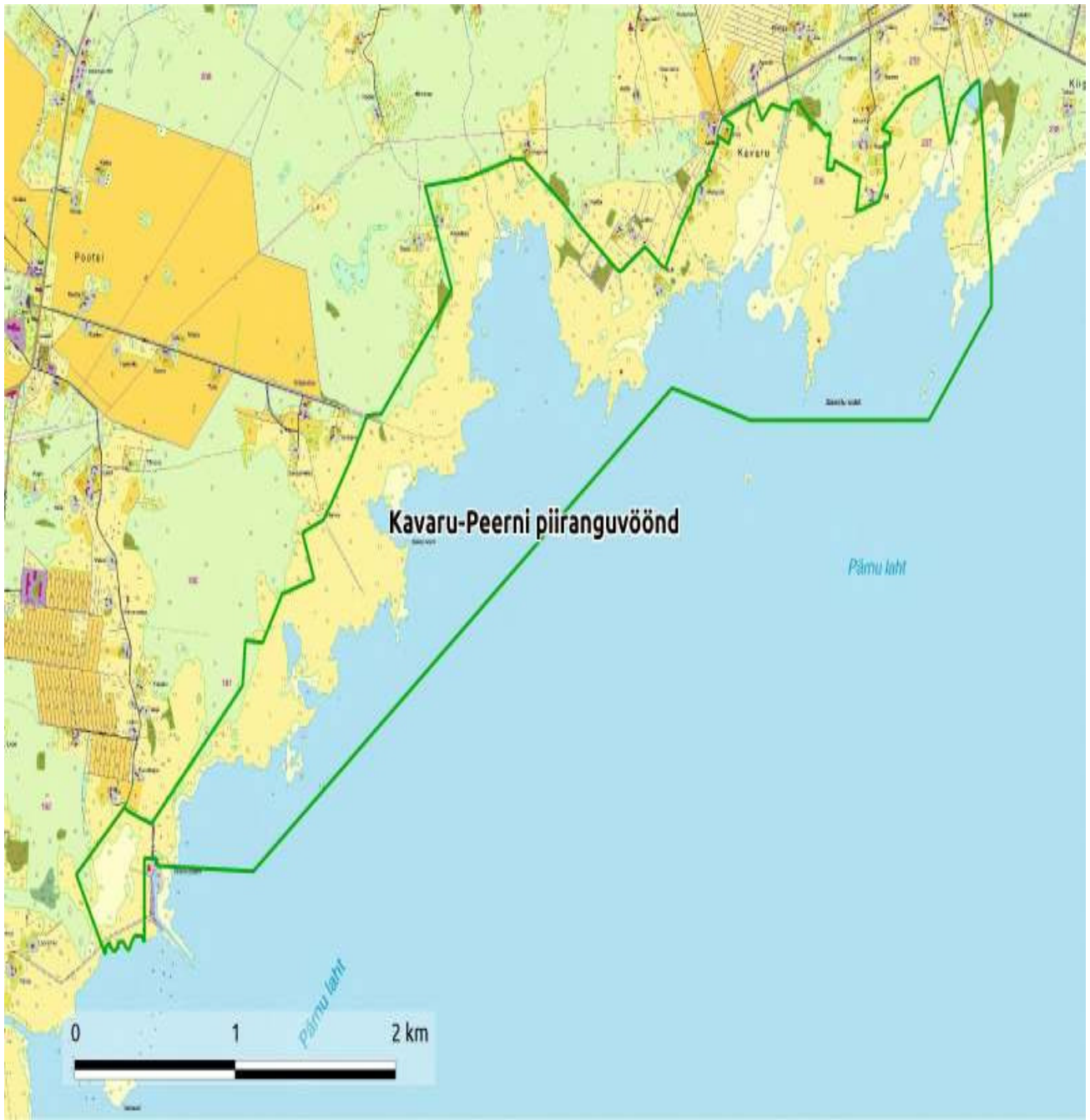
⁴Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil, kasutades Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid seisuga november 2005. a.

Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

[RT I 2010, 13, 70 - jõust. 01.04.2010]

LISA 2. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA VÖÖNDID.

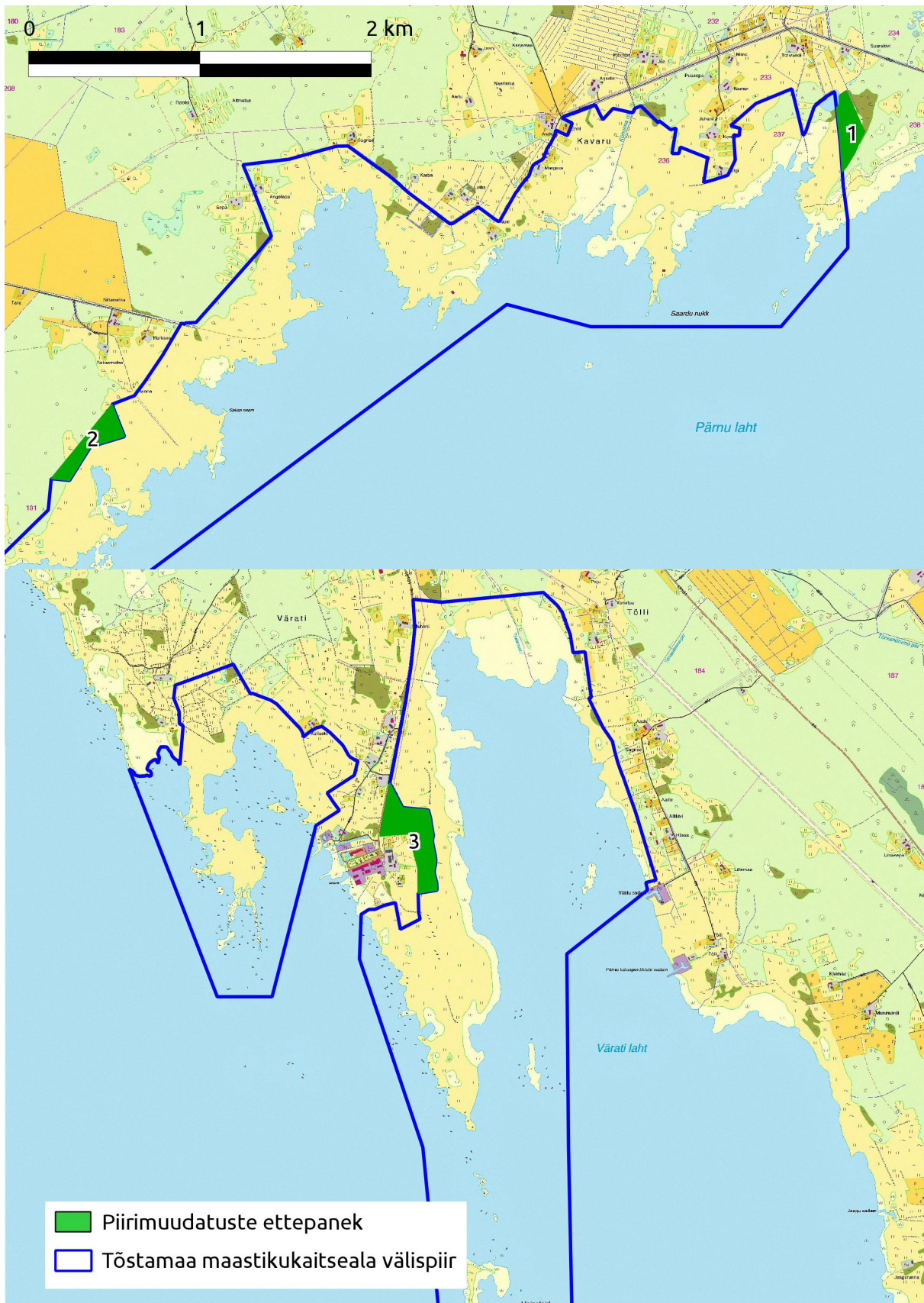

LISA 3. SOOVITUSED KAITSEKORRA JA PIIRIDE MUUTMISEKS.

Hetkel on kaitseala niidualad mitmes kohas kaitseala välispiiriga tükeldatud. Niitude kaitseks ühtse tervikuna on soovitatav teha järgmised välispiiri muudatused (joonis 4):

- ◆ Ala 1. Liitmine vajalik Kavaru küla idaosa rannaniidukompleksi hõlmamiseks. Levivad rannaniidu (1630*) elupaigatüübile vastavad kooslused.
- ◆ Ala 2. Sellega hõlmatakse kõik niidualad Pootsi-Peerni külade piirkonna rannikuvööndis. Levivad elupaigatüüpidele 1630* ja 6210.
- ◆ Ala 3. Väärtuslike rannaniidualade puhverpiirkond, mille säilimine on vajalik rannikuvööndi elupaikade ökoloogilise potentsiaali avaldumiseks, millest oluliseim niidulinnustikule vajaliku avatud maastiku ulatus. Hetkel levivad osaliselt elupaigad 6510.

Kaitsekorralduskava kaasamiskoosolekul tehti samuti ettepanek võimaldada mootoriga paadisõitu Värati poolsaare otsa ning Heinlaiu vahel. Antud kohas on ajalooline paaditee, mida kasutatakse kalurite poolt, vältimaks pikka sõitu ümber laidude. Paaditee orienteeruv marsruut läheb piirangu- ja sihtkaitsevööndi piiri mööda.

JOONIS 4: TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALA PIIRIMUUDATUSTE ETTEPANEK.

LISA 4. KAITSEVÄÄRTUSTE KOONDTABEL.

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Elustik					
2.1.1.1	Niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	Tagada niidurüdi pesitsemise kaitsealal vähemalt 10 paarina	Elupaikade kadu	Niitude hooldus Niitude taastamine	Tagada niidurüdi pesitsemise kaitsealal vähemalt 10 paarina
			Röövlus	Niitude hooldus Niitude taastamine	
			Elupaikade kvaliteedi langus	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine	
2.1.1.2	Haudelinnustik	Tagada avatud niitudega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 300 ha suurusel alal ning põõsastikega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 28 ha suurusel alal	Elupaikade kadu	Niitude majandamine Niitude taastamine	Tagada avatud niitudega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 300 ha suurusel alal ning põõsastikega seotud linnuliikidele sobilikud elupaigad vähemalt 28 ha suurusel alal
		Tagada järgmiste liikide pesitsemise vähemalt järgmise haudepaaride arvuga: jõgitiir 50, randtiir 50, räusk 2, väiketiir 4	Elupaikade kvaliteedi langus	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine	
			Röövlus	Väikekiskjate ohjamine Niitude hooldus	Tagada järgmiste liikide pesitsemise vähemalt järgmise haudepaaride arvuga: jõgitiir 50, randtiir 50, räusk 2, väiketiir 4

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus	
2.1.1.3	Rändlinnud	Sobiva rändepeatusalana vähemalt 766 ha mereala ning 350 ha niiduala olemasolu	Toitumispaikade kadu	Niitude hooldus	Sobiva rändepeatusalana vähemalt 766 ha mereala ning 300 ha niiduala olemasolu	
				Niitude taastamine		
			Häirimine	Kaitseala tähistus		Linnutornide hooldus
2.1.2.1	Emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	Säilitada liik elujõuliste populatsioonidena minimaalselt 300 hektaril sobivatel elupaikadel	Elupaikade kadu	Niitude hooldus	Säilitada liigile sobilikud elutingimused minimaalselt 300 hektaril	
				Elupaikade kvaliteedi langus		Niitude hooldus
			2.1.2.2	Kaitstavad taimeliigid		Säilitada kaitsealal püsivalt elujõuliste populatsioonidena kaitsealused taimeliigid ja neile sobivad elupaigad vähemalt 400 hektari ulatuses
Niitude taastamine						
Elupaikade kvaliteedi langus	Niitude hooldus	Niitude taastamine			Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine	
Kooslused						
2.2.1.1	Veealuste liivamadalate elupaik (1110)	Kaitsealal esineb fragmentidena veealuste liivamadalate elupaika seisundiga A	Info puudus	Elupaikade Natura inventuuri läbiviimine	Kaitsealal esineb fragmentidena veealuste liivamadalate elupaika seisundiga A	
2.2.1.2	Karid (1170)	Kaitsealal esineb fragmentidena karide elupaika seisundiga A	Info puudus	Elupaikade Natura inventuuri läbiviimine	Kaitsealal esineb fragmentidena karide elupaika seisundiga A	

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.2.1.3	Rannikulõukad (1150*)	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 2,5 ha suurusel alal vähemalt seisundiga B	Kinnikasvamine	Niitude hooldus	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 2,5 ha suurusel alal vähemalt seisundiga B
				Niitude taastamine	
2.2.1.4	Esmased rannavallid (1210) ja püsitaimestuga kivirannad (1220)	Esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaiku esineb kaitsealal fragmentaalselt seisundiga C	-	-	Esmaste rannavallide ja püsitaimestuga kivirandade elupaiku esineb kaitsealal fragmentaalselt seisundiga C
2.2.1.5	Väikesaared ning laiud (1620)	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 27 ha suurusel alal seisundiga A	-	-	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 27 ha suurusel alal seisundiga A
2.2.1.6	Rannaniidud (1630*)	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 340 ha suurusel alal ja 250 ha sellest on seisundiga A	Elupaigatüübi kadu	Niitude hooldus	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 340 ha suurusel alal ja üle poole sellest on seisundiga A
				Niitude taastamine	
			Elupaiga kvaliteedi langus	Kuivendussüsteemide ökoloogiline korrastamine	
2.2.1.7	Kadastiku (5130)	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 28 ha suurusel alal seisundiga A	Elupaigatüübi kadu	Niitude hooldus	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 28 ha suurusel alal ja vähemalt pool sellest on seisundiga A
				Niitude taastamine	
2.2.1.8			Elupaigatüübi kadu	Niitude hooldus	

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
	Kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210)	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 48 ha suurusel alal seisundiga A		Niitude taastamine	Elupaigatüüp levib kaitsealal vähemalt 48 ha suurusel alal ja vähemalt pool sellest on seisundiga A
2.2.1.9	Liigirikad aruniidud lubjavaesel mullal (6270*) ning aas-rebasesaba (<i>Alopecurus pratensis</i>) ja ürt-punanupuga (<i>Sanguisorba officinalis</i>) niidud (6510)	Elupaigatüüp levib kaitsealal kuni 15 ha suurusel alal seisundiga B. Liigirikaste aruniitude lubjavaesel mullal elupaiga esinemine kaitsealal vähemalt 10 ha suurusel alal seisundiga B	Kinnikasvamine	Niitude hooldus Niitude taastamine	Elupaigatüüp levib kaitsealal kuni 37 ha suurusel alal valdavalt seisundiga B

LISA 5. TÕSTAMAA MAASTIKUKAITSEALAGA SEOTUD LOODUSKAITSELISELT OLULISED LINNULIIGID.

Liik	KE¹	LiA²	LiD³	Kaitse- kate- gooria	Pesit- seja	Regu- laarne rände- külaline	Elupaik⁴
Vööt-põõsalind (<i>Sylvia nisoria</i>)	jah		jah	III	Üksikud paarid		P
Punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)	jah		I	III	> 4		P
Jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)	jah	jah	I	III	50- 100		N, L
Randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)	jah	jah	I	III	50 - 100	+	N, L
Räusk (<i>Sterna caspia</i>)	jah		I	II	1-3	+	L
Roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>)	jah	jah	I	III	1		R, N
Väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)	jah	jah	I	III	2- 5	+	N, L
Niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	jah	jah	I	I	Kuni 10 paari		N
Sooräts (<i>Asio flammeus</i>)	jah	jah	I	II		+	N
Vöötsaba-vigle (<i>Limosa lapponica</i>)			I	III		+	N
Väikeluik (<i>Cygnus bewickii</i>)	jah	jah	I	II		>1000	M
Väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>)	jah		I	II		>100	M
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	jah	jah	I	III		X	N, M
Tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>)	jah	jah	I	I		> 100	N
Mudatilder (<i>Tringa glareola</i>)	jah		I	III		+	N
Laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>)	jah	jah	I	II		500	M

¹KE -jah/ei – Kaitse-eeskirjas kaitse-eesmärgiks olemine

²LiA – jah/ei – Pärnu lahe linnuala kaitse-eesmärgiks olemine

³Euroopa Linnudirektiivi lisa number, kus liiki nimetatakse

⁴ N – niidud/rannik, P – põõsastikud, L – laiud, M – rannikumeri, R - roostik

Liik	KE	LiA	LiD	Kaitse- kate- gooria	Pesit- seja	Regu- laarne rände- külaline	Elupaik
Tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>)		jah			+	+	L
Rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>)		jah	II		+	+	N, L
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)		jah	II		+	+	N, R
Jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>)		jah	II		+	+	N, L
Punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	jah	jah	II	III	> 25	+	N, L
Liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>)		jah		III	> 20	+	N, L
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	jah	jah	II		> 10		L, R
Mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>)			II	II	0-1	+	N
Hallhani (<i>Anser anser</i>)		jah	II		>5		L, R
Kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>)	jah	jah	II		>20	700	L, R
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)		jah	II		>20	+	N
Tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>)	jah		II	III			L
Tumetilder (<i>Tringa erythropus</i>)	jah	jah	II			+	N
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)		jah	II			1000	M
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	jah	jah	II			+	N
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	jah	jah	II			+	N
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)		jah				+	M
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	Jah		II		+		N, L, M

Liik	KE	LiA	LiD	Kaitse- kate- gooria	Pesit- seja	Regu- laarne rände- külaline	Elupaik
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	Jah		II			>1000	N, L, M
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	Jah		II		+	>1000	N, L, M
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Jah		II		+		N, L, M
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	Jah		II		+	>100	N, L, M
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	Jah		II			>1000	N, L, M

LISA 6. PIIRITÄHISTE PAIKNEMINE KAITSEALAL.

LISA 7. KÜLASTUSTARISTU HOOLDUS KAITSEALAL.

